

Pla del verd i de la biodiversitat de Barcelona 2020. Resum

BCN

Presentació	3
1. Per què un Pla del verd i de la biodiversitat?	4
2. Què ens aporten el verd i la biodiversitat?	6
3. Què tenim?	14
4. Què podem millorar?	19
5. Quin verd i quina biodiversitat volem?	22
6. Objectius, línies estratègiques i accions	27

PRESENTACIÓ

Barcelona té el compromís de conservar i millorar el seu patrimoni natural per tal que en puguem gaudir i ens beneficiï a tots. Per fer-ho de manera sistemàtica, la ciutat s'ha dotat d'aquest Pla del verd i de la biodiversitat, que defineix els objectius que perseguim i les línies d'actuació destinades a concretar-los. És important treballar per una ciutat on la natura i la ciutat interactuïn i es potenciïn, i on el patrimoni verd estigui connectat i estableixi alhora una continuïtat amb el territori natural de la rodalia. Volem que la natura a la ciutat configuri no pas un mapa d'espais aïllats, sinó una autèntica xarxa verda. L'hem de considerar una infraestructura ecològica, en el sentit que és una part constituent de la ciutat, bàsica, fonamental, que fa un servei no tan sols ambiental sinó també social.

És estimulant, pel que té de projecció de futur, pensar que els ecosistemes naturals, la seva flora i la seva fauna no pertanyen només a la ciutat, sinó que són un bé col·lectiu del conjunt de la humanitat. Hem de ser conscients que quan treballem en el verd urbà, influïm

més enllà dels límits estrictes de la ciutat. Per això, aquest Pla està en sintonia amb l'Estratègia de la Unió Europea per la Biodiversitat fins al 2020 i amb les estratègies formulades, en el mateix sentit, per les Nacions Unides a través dels objectius fixats a Aichi per al període 2011-2020.

Recordem que Barcelona fa temps que manté un compromís actiu per la sostenibilitat amb l'Agenda 21, de manera que aquest Pla representa una part de l'esforç global de la ciutat, un esforç que abasta des de la qualitat de l'aire fins a la protecció d'àrees específiques com el Parc de Collserola, a més de temes directament relacionats amb la qualitat de vida com el control del soroll o la tinença d'animals de companyia. Tant l'Ajuntament de Barcelona com l'Àrea Metropolitana duen a terme polítiques concretes perquè la natura tingui el seu lloc a la ciutat i perquè s'incrementi la diversitat biològica, amb la convicció que una ciutat més verda és una ciutat que obre més possibilitats a la salut i al benestar de les persones.

1. PER QUÈ UN PLA DEL VERD I DE LA BIODIVERSITAT?

Els espais verds urbans, amb la biodiversitat que contenen, són una oportunitat de viure la natura dins la gran ciutat. Aquests espais compleixen unes funcions ambientals i socials —de relació amb altra gent, de joc i de passeig— que són bàsiques per a la qualitat de vida i el benestar personal. El **Pla del verd i de la biodiversitat de Barcelona** és un instrument que defineix els reptes, els objectius i els compromisos de l'Ajuntament amb relació a la conservació del verd i de la diversitat biològica. Vegem-ho.

La **biodiversitat** és la varietat de la vida a la Terra. És un patrimoni natural global, de la humanitat sencera. A la ciutat, la biodiversitat s'integra en el sistema urbà tant com els elements construïts (edificis, carrers, etc.) i els espais verds acullen un component importantíssim de la biodiversitat que sovint passa desapercebut: la fauna, amb la seva barreja d'ocells, petits mamífers, amfibis, insectes i altres organismes.

La **infraestructura ecològica** és el sistema de suport a la vida, i té una missió molt important: facilitar el funcionament de la ciutat, com també d'altres infraestructures. La xarxa d'espais amb vegetació natural, agrícola o enjardinada, pública o privada, ofereix uns serveis ecològics, ambientals, socials i fins i tot econòmics. Aquesta aportació es potencia amb la **connectivitat** del verd, és a dir, amb la continuïtat dels espais verds, que permet la mobilitat dels organismes que s'hi troben de manera que no s'interrompin els processos ecològics i els fluxos que els caracteritzen pel que fa a l'aigua, la matèria, les bestioles, etc. Funciona com un sistema ecològic complet, amb vida vegetal i vida animal alhora.

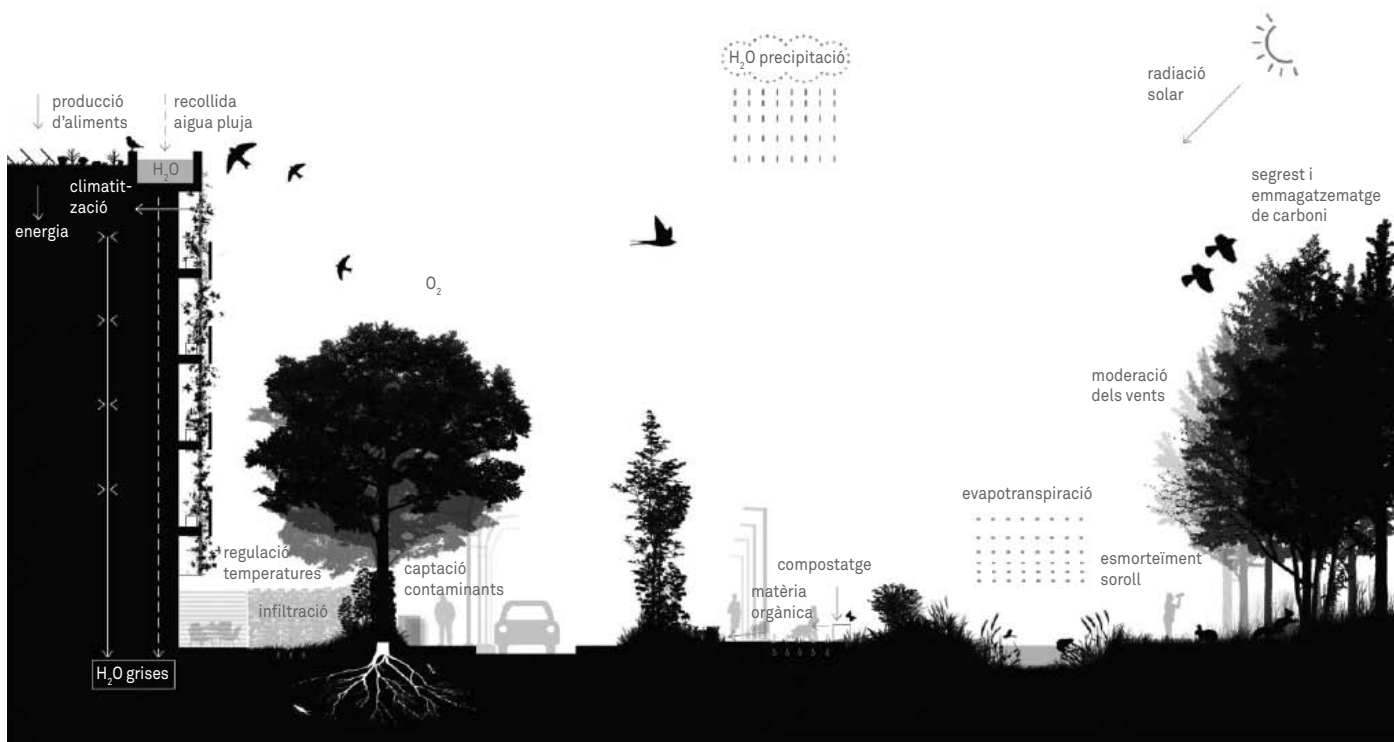
La flora i la fauna de la ciutat proporcionen grans beneficis als habitants de la ciutat, però estan sotmeses a un seguit d'impactes i pressions que en fan difícil la supervivència. Les condicions físiques de la ciutat no sempre són les més idòni-

es pel que fa a la qualitat del sòl i de l'aire o a la disponibilitat d'aigua i d'espai, però sobretot és el desenvolupament i la vida de la ciutat —nova construcció o trànsit quotidià— el que té més impacte sobre la biodiversitat. Algunes agressions, però, provenen de les nostres males pràctiques: tractar malament els espais verds és pernicios, però també ho és introduir-hi fauna exòtica alliberant-hi petits animals (tortugues, peixos, etc.).

El que és segur és que cal conservar i millorar el patrimoni natural de la ciutat. Com que els humans fem ús de la biosfera, hem de mirar d'obtenir-ne el màxim benefici d'una manera sostenible per tal que aquest patrimoni arribi a les generacions futures en les millors condicions. Per això, conservar és una tasca complexa que implica preservar, mantenir i usar els recursos de forma sostenible, i alhora restaurar i millorar l'entorn.

El **Pla del verd i de la biodiversitat** és un instrument estratègic que planifica a llarg termini les actuacions necessàries per aconseguir una **infraestructura ecològica** capaç d'oferir serveis ambientals i socials; d'inserir la natura a la ciutat, amb la vida que conté; de connectar la ciutat amb el territori de l'entorn i, finalment, de fer la ciutat més fèrtil i més resiliència, és a dir, capaç de superar la pressió i els reptes que ella mateixa genera. Es tracta d'assolir un model de ciutat on **natura i urbs interactuïn i es potenciïn** en benefici de les persones, per tal que gaudeixin del patrimoni natural i participin activament en la protecció i en la millora dels espais.

Representació del sistema urbà amb els aspectes del seu metabolisme que més relació tenen amb el verd i la biodiversitat

2. QUÈ ENS APORTEN EL VERD I LA BIODIVERSITAT?

Barcelona té una infraestructura ecològica complexa, formada per una extensa tipologia de peces, des dels espais naturals oberts fins als jardins verticals que s'han fet créixer en algunes parets

mitgeres, passant pels diferents parcs i places. Cada mena d'espai o peça té uns atributs i unes qualitats pròpies, que es poden potenciar amb una gestió correcta.

Principals aportacions del verd i de la biodiversitat i llistat dels tipus d'espais que ofereixen aquests serveis a Barcelona

6

Hàbitat Urbà

Medi Ambient i Serveis Urbans

Pla del verd i de la biodiversitat de Barcelona 2020

Característiques i valors >>

Característiques ecològiques

naturalitat
biodiversitat
complexitat
connectivitat

Valors socioculturals

salut
bellesa
cultura
benestar
relació
paisatge

Atributs >>

Qualitat de l'hàbitat

superfície
qualitat del sòl
diversitat topogràfica
permeabilitat
presència de l'aigua

Qualitat biològica

riquesa d'espècies
riquesa d'hàbitats
índex autòctones/al·lòctones
densitat
estratificació
salut de la vegetació i la fauna
representativitat
singularitat

Qualitat ambiental

confort acústic
confort climàtic
qualitat de l'aire

Qualitat sensorial

qualitat olfactiva
qualitat sonora
qualitat cromàtica
qualitat visual
variabilitat estacional i temporal

Capacitat d'acollida

proximitat
accessibilitat
mobilitat pacificada
diversitat d'usos
capacitat de socialització

Interès cultural

identitat
interès històric
interès artístic
interès educatiu

Tots aporten valors ecològics essencials per a la ciutat, com la riquesa d'espècies, però també valors socioculturals, com ara la incidència directa sobre el benestar i la salut, la bellesa, la cultura i

la possibilitat de relacions socials. Quan parlem d'atributs, el que fem és mesurar la qualitat ambiental i sensorial, la capacitat d'acollida i l'interès cultural, entre altres aspectes.

Funcions

Tipus d'espais

Garanteix la presència de natura a la ciutat
 Preserva el patrimoni natural
 Conserva els sòls
 Produeix matèria orgànica i aliments
 Disminueix la contaminació atmosfèrica
 Segresta i emmagatzema carboni
 Atenua la contaminació acústica
 Regula el cicle de l'aigua
 Aporta humitat
 Modera les temperatures
 Propicia el contacte i la interacció amb la natura
 Estalvia en climatització
 Millora l'habitabilitat de la ciutat
 Esponja o pacifica la ciutat
 Genera benestar físic i psíquic
 Crea entorns vitals i sensorials
 Crea entorns per a les relacions socials
 Facilita l'oci, l'esbarjo i l'activitat física
 Forneix d'oportunitats per a l'activitat cultural, l'educació i la recerca
 Crea paisatge
 Genera atractiu turístic
 Genera plusvàlua
 Genera activitat econòmica

Espai natural obert
 Espai fluvial
 Litoral
 Bosc
 Parc
 Jardí
 Hort
 Bassa
 Plaça
 Carrer arbrat
 Verd al carrer
 Coberta verda
 Mur verd i/o jardí vertical

7

Hàbitat Urbà

Medi Ambient i Serveis Urbans

Pla del verd i de la biodiversitat de Barcelona 2020

Els diagrames següents mostren una aproximació quantitativa als valors dels atributs en alguns exemples, i posen en relleu que els diversos espais realitzen aportacions diferents. Les fotografies que els acompanyen mostren els atributs que han estat valorats per sobre de cinc, és a dir, els que destaquen.

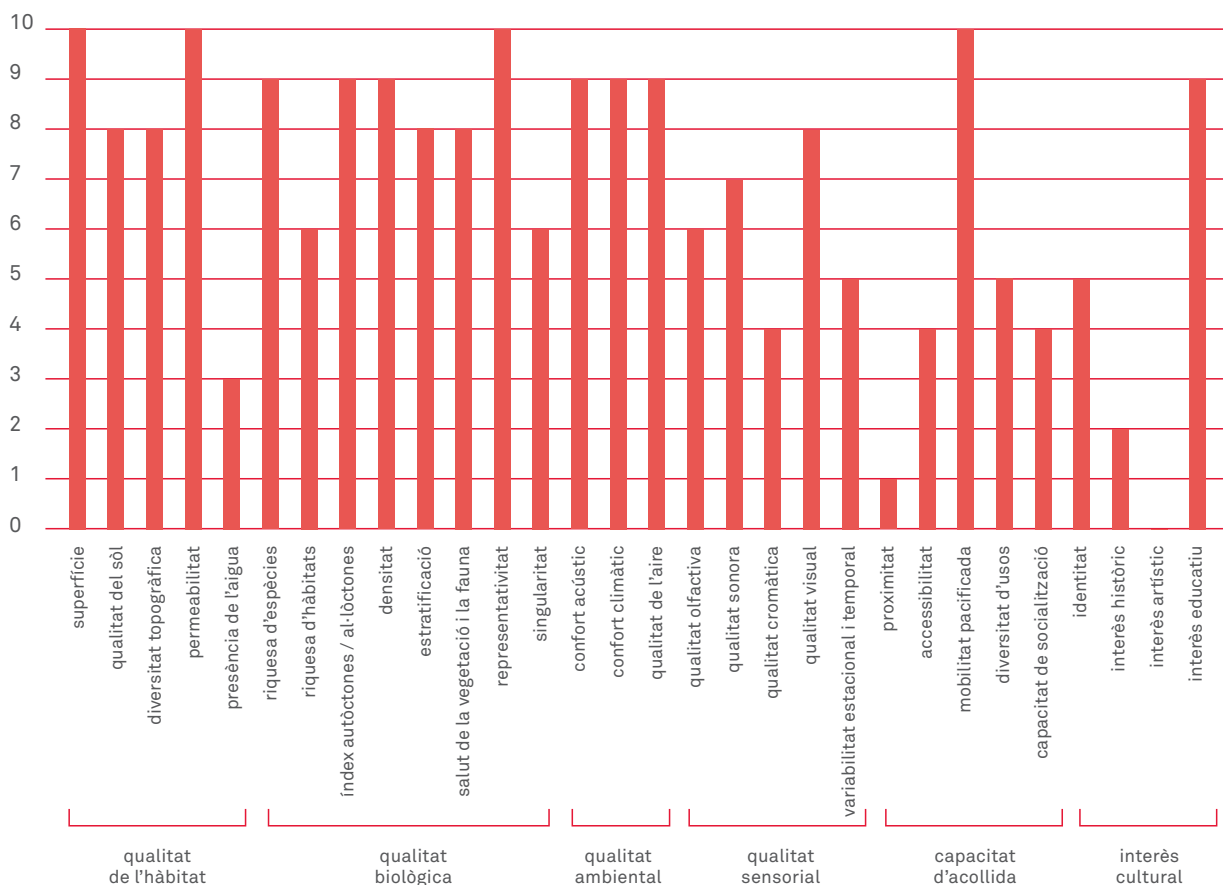
8

Hàbitat Urbà

Medi Ambient i Serveis Urbans

Pla del verd i de la biodiversitat de Barcelona 2020

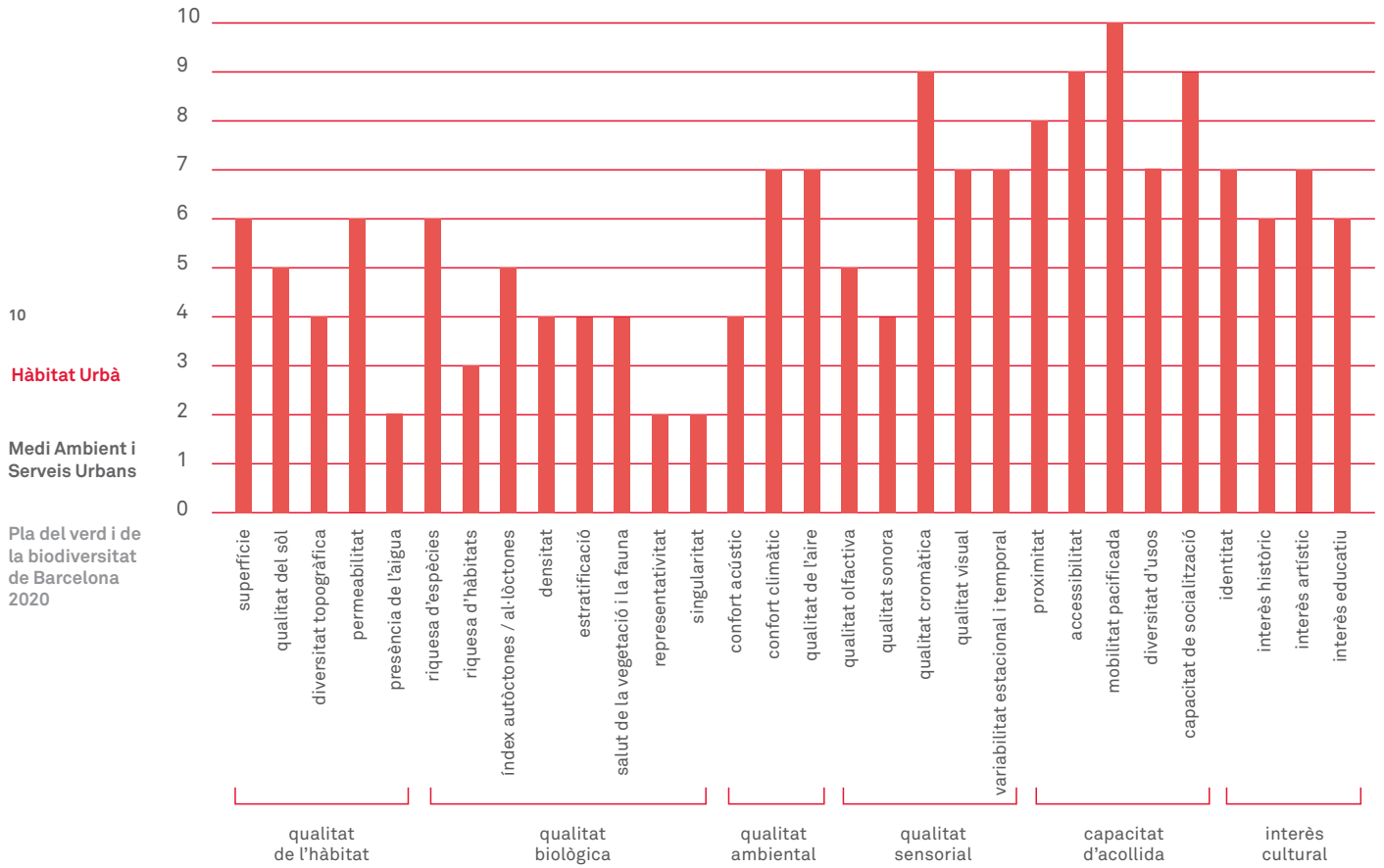
Bosc

Bosc

Jardi

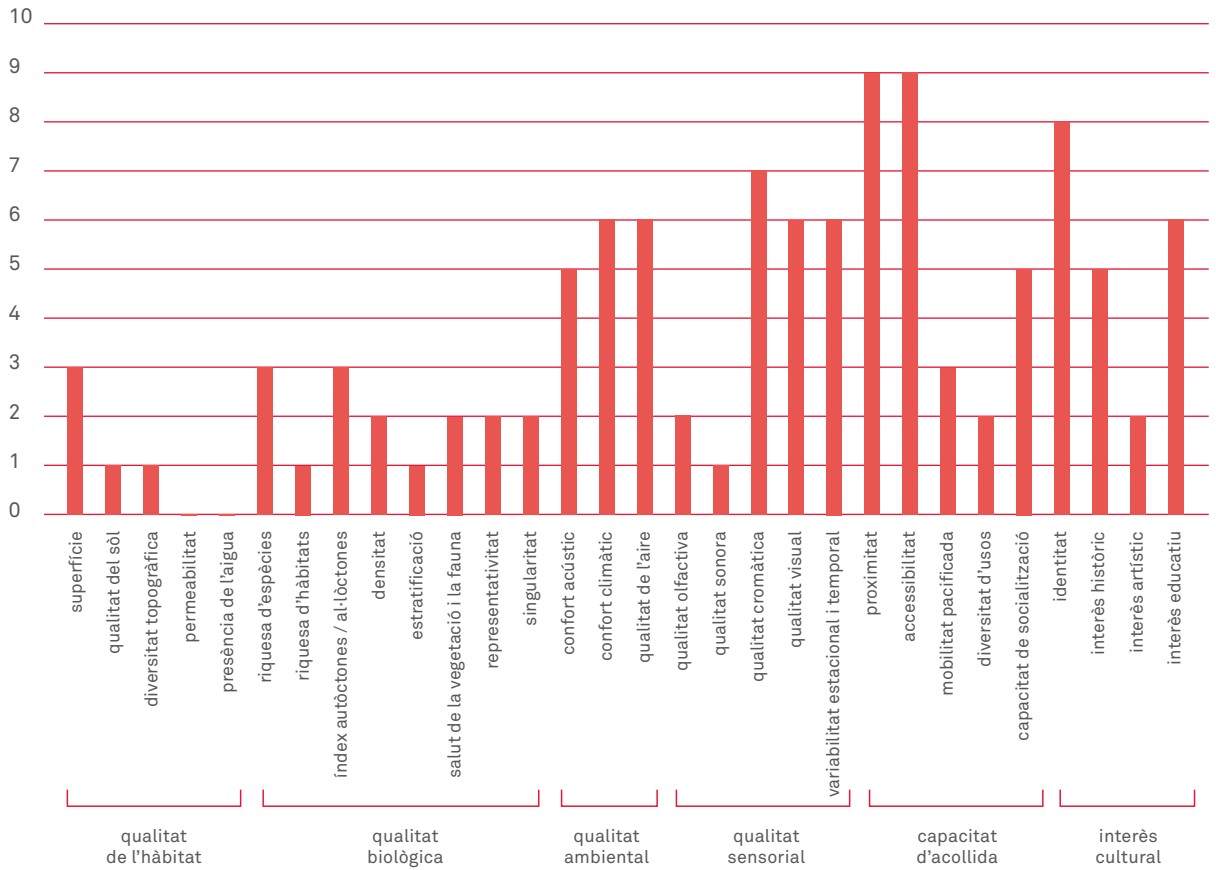
Carrer arbrat

12

Hàbitat Urbà

Medi Ambient i Serveis Urbans

Pla del verd i de la biodiversitat de Barcelona 2020

3. QUÈ TENIM?

La superfície del terme municipal de Barcelona s'apropa als 100 km² i conté una gran varietat d'espais naturals amb la fauna corresponent, ja que es troba en una situació molt favorable: emmarcada per dos rius –amb els deltes corresponents–, el litoral marí, la muntanya de Montjuïc i la serralada de Collserola, amb boscos modificats per l'acció hu-

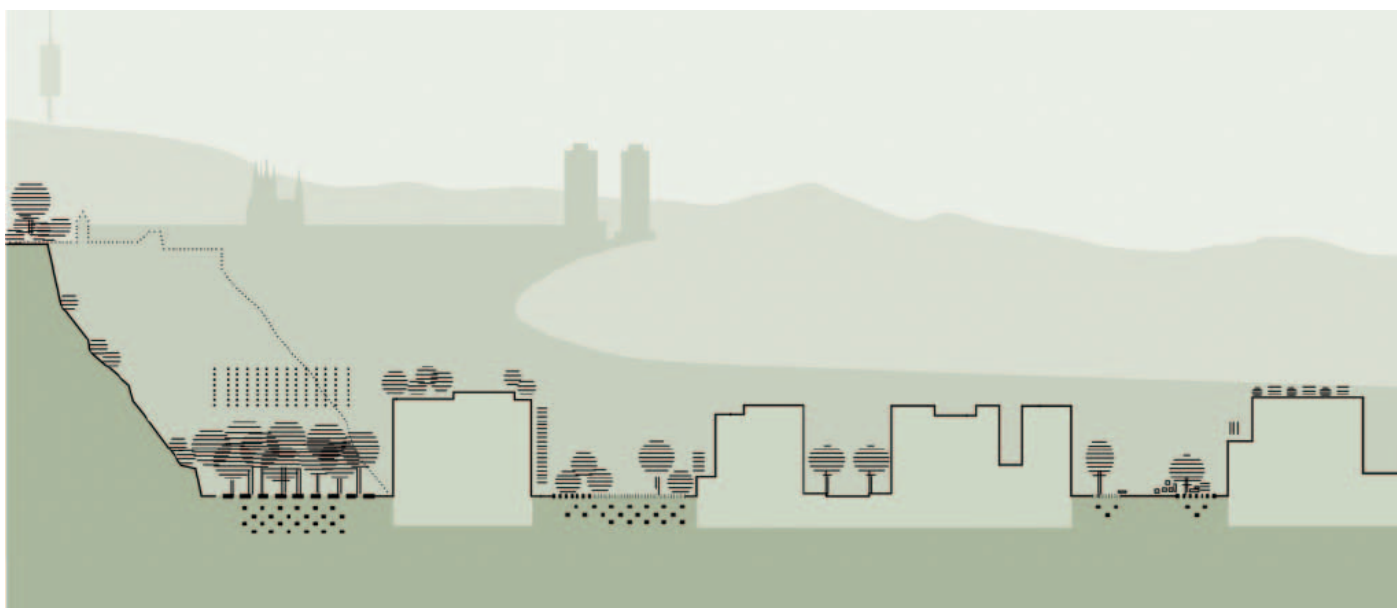
mana. Tot això ens dóna un conjunt de conreus, prats secs, brolles, màquies, pinedes, alzinars –també amb roures–, vegetació de ribera... En el pla estricte de Barcelona, travessat per antigues rieres i aiguamolls, el medi físic és poc visible perquè el terreny ha estat ocupat pel teixit urbà, que conté peces de verd en general aïllades i sense continuïtat.

El sistema verd de Barcelona

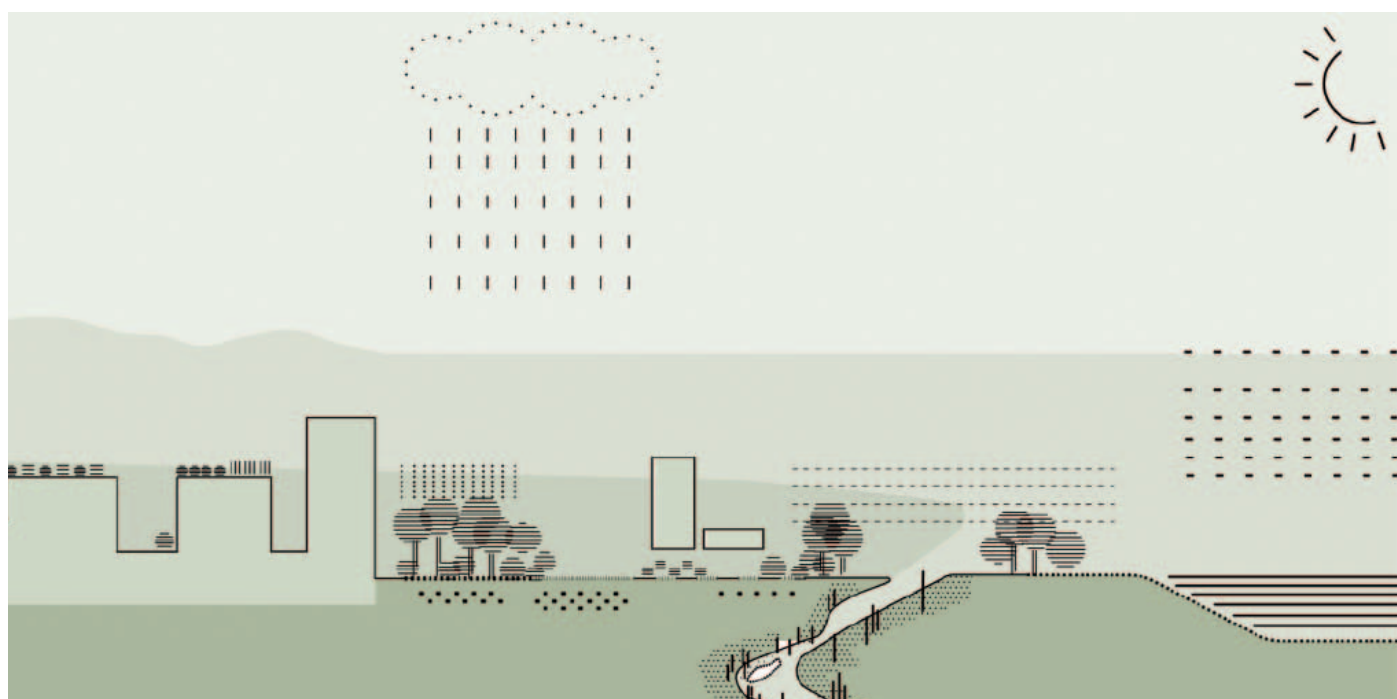

Tipus d'espais verds a la ciutat

El **sistema verd de la ciutat** està compost per la suma de tots els espais verds: naturals o enjardinats, grans i petits, públics o privats, simples o complexos.

espais naturals oberts boscos cobertes murs verds jardins carrers arbrats places verd a la via pública

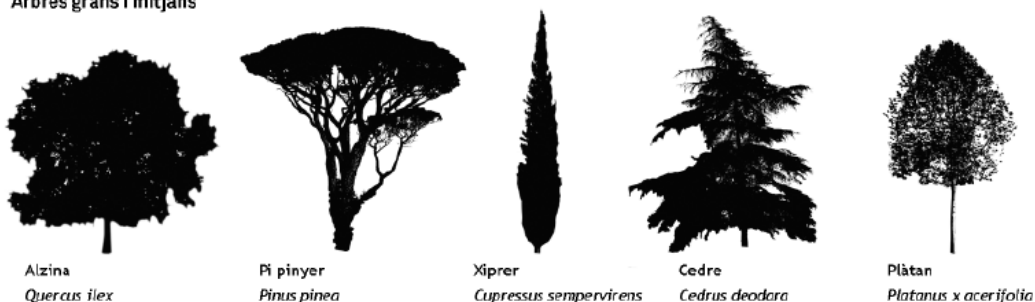
horts parcs espais fluvials litoral

Espècies vegetals i animals més freqüents a Barcelona

A vegades no hi parem atenció, però la ciutat acull una biodiversitat vegetal i animal remarcable, que és part del seu

patrimoni natural. Algunes de les espècies són d'especial interès o estan protegides.

Arbres grans i mitjans

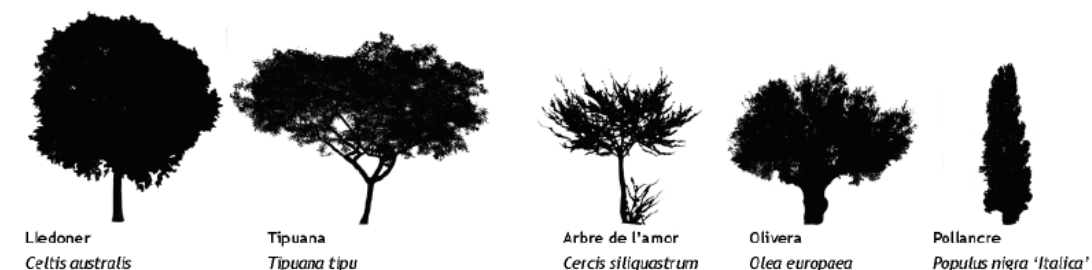

16

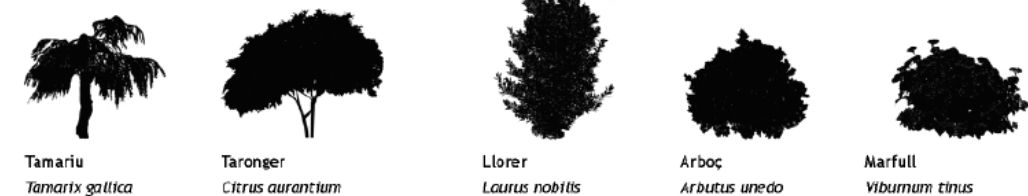
Hàbitat Urbà

Medi Ambient i Serveis Urbans

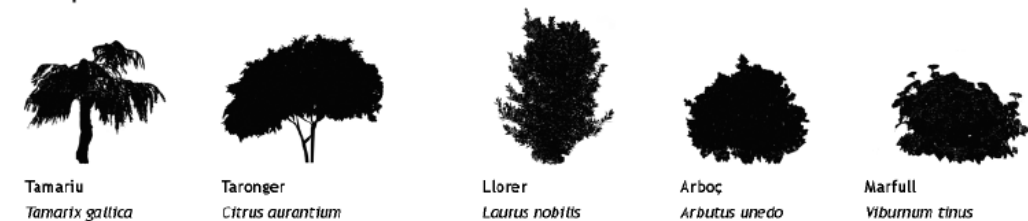
Pla del verd i de la biodiversitat de Barcelona 2020

Arbres petits

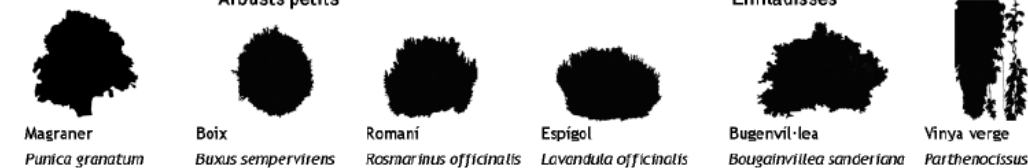
Arbusts grans

Arbusts mitjans

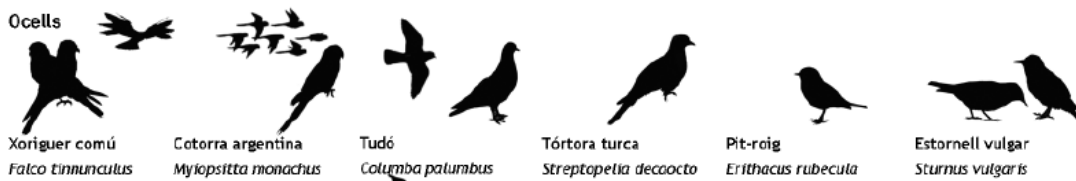
Arbusts petits

Vivaces i entapitssants

Ocells

Xoriguer comú
Falco tinnunculus

Cotorra argentina
Myiopsitta monachus

Tudó
Columba palumbus

Tórtora turca
Streptopelia decaocto

Pit-roig
Erithacus rubecula

Estornell vulgar
Sturnus vulgaris

Xot
Otus scops

Mussol comú
Athene noctua

Falcot negre
Apus apus

Oreneta cuablanca
Delichon urbicum

Oreneta vulgar
Hirundo rustica

Puput
Upupa epops

Raspinell comú
Certhia brochodactyla

Gotxa fumada
Phoenicurus ochruros

Merla
Turdus merula

Cuereta blanca
Motacilla alba

Tallarol de casquet
Sylvia atricapilla

Pardel comú
Passer domesticus

Garsa
Pica pica

Gralla
Corvus monedula

Mosquiter comú
Phylloscopus collybita

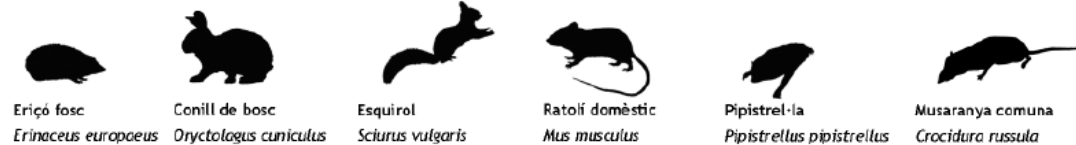

Mallerenga carbonera
Parus major

Verdum
Carduelis chloris

Mamífers

Eriçó fosc
Erinaceus europaeus

Conill de bosc
Oryctolagus cuniculus

Esquirol
Sciurus vulgaris

Ratolí domèstic
Mus musculus

Pipistrel·la
Pipistrellus pipistrellus

Musaranya comuna
Crocidura russula

Amfibis i rèptils

Tòtil
Alytes obstetricans

Reineteta
Hyla meridionalis

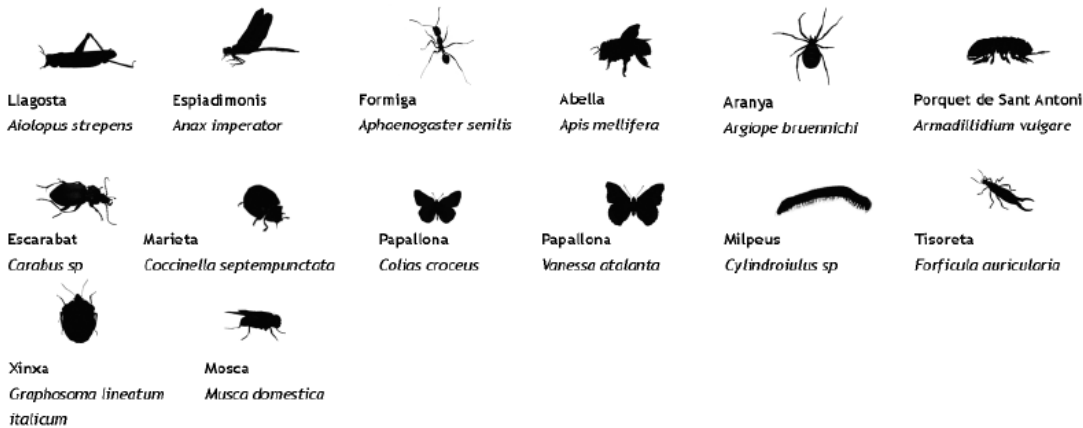
Granota verda
Pelophylax perezi

Sargantana ibèrica
Podarcis hispanica

Dragó comú
Tarentola mauritanica

Serp blanca
Rhinechis scalaris

Artròpodes

Liagosta
Aiolopus strepens

Espiadimoni
Anax imperator

Formiga
Aphaenogaster senilis

Abella
Apis mellifera

Aranya
Argiope bruennichi

Porquet de Sant Antoni
Armadillidium vulgare

Escarabat
Carabus sp.

Marieta
Coccinella septempunctata

Papallona
Colias croceus

Papallona
Vanessa atalanta

Milpeus
Cylindroiulus sp.

Tisoreta
Forficula auricularia

Xinxà
Graphosoma lineatum italicum

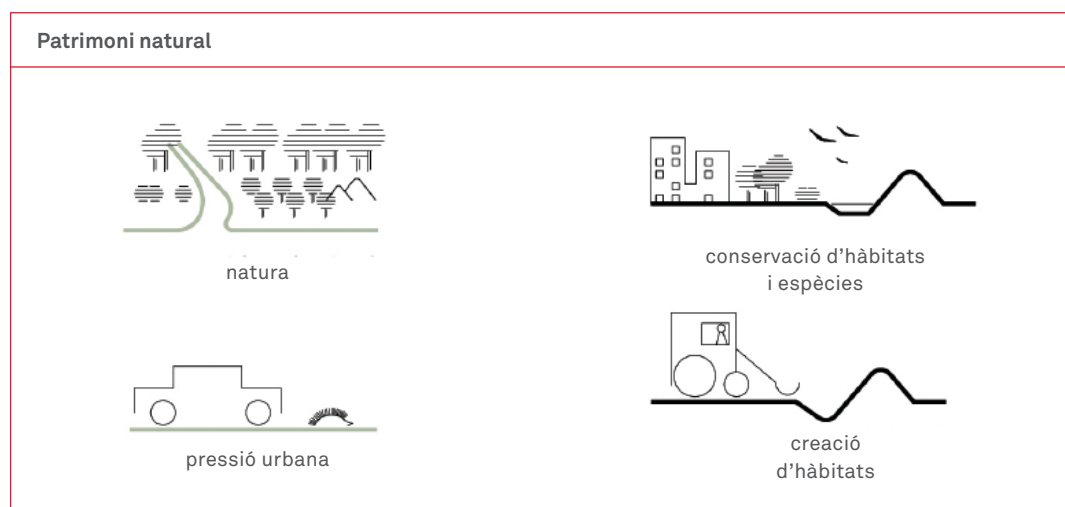
Mosca
Musca domestica

Barcelona té una infraestructura ecològica integrada per:

- El Parc Natural de la Serra de Collserola (1.698 ha a Barcelona, més de 8.000 ha en total), el riu Llobregat, el riu Besòs i el mar, en els límits del terme municipal; Collserola és un parc natural integrat a la Xarxa Natura 2000
- El pla de Barcelona, majoritàriament ocupat per la trama urbana
- Els parcs i jardins públics (82) i la resta d'espais verds urbans (1.102 ha en total); 6,82 m² de verd/habitant en trama urbana, 17,33 m²/hab comptant Collserola
- Espais naturals d'especial interès per a la biodiversitat, en trama urbana: la muntanya de Montjuïc, els Tres Turons i el parc de la Ciutadella, amb el Zoo
- Parcs d'interès històric, com ara el Park Güell, Ciutadella, Laberint, Palau de Pedralbes, Turó Park i Tamarita, tots ells inclosos al Catàleg de Patrimoni Arquitectònic de l'Ajuntament de Barcelona (el total arriba a 27)
- Parcs d'interès temàtic (col·leccions botàniques): Mossèn Costa i Llobera, Cervantes-Roserar, Mossèn Cinto Verdaguer, Aclimatació i Jardí Botànic
- El verd privat (740 ha)
- Les platges (30 ha) i els hàbitats marins com ara els esculls (83 ha)
- Els conreus (30 ha) i els horts urbans (13 horts amb un total de 343 parcel·les)
- L'arbrat (el viari amb més de 160.000 exemplars i els arbres dels parcs i jardins, amb prop de 75.000 unitats; un total de 200 espècies a la ciutat)
- 138 fitxes d'arbres incloses al Catàleg d'Arbres d'Interès Local de Barcelona
- La flora present en parcs i jardins, amb espècies autòctones i exòtiques (1.172 espècies d'arbres, arbustos, enfiladisses i plantes vivaces persistents)
- La vegetació present als edificis (murs verds, balcons, terrasses, i cobertes enjardinades) i la seva fauna associada, sobretot ocells (ballesters, falciots, orenetes i gralles)
- La fauna present al nucli urbà: 103 espècies autòctones de vertebrats; 72 vertebrats protegits per llei: 2 amfibis, 8 rèptils, 55 aus i 7 mamífers

4. QUÈ PODEM MILLORAR?

La diagnosi ha posat en relleu que és important millorar sobretot en els aspectes següents:

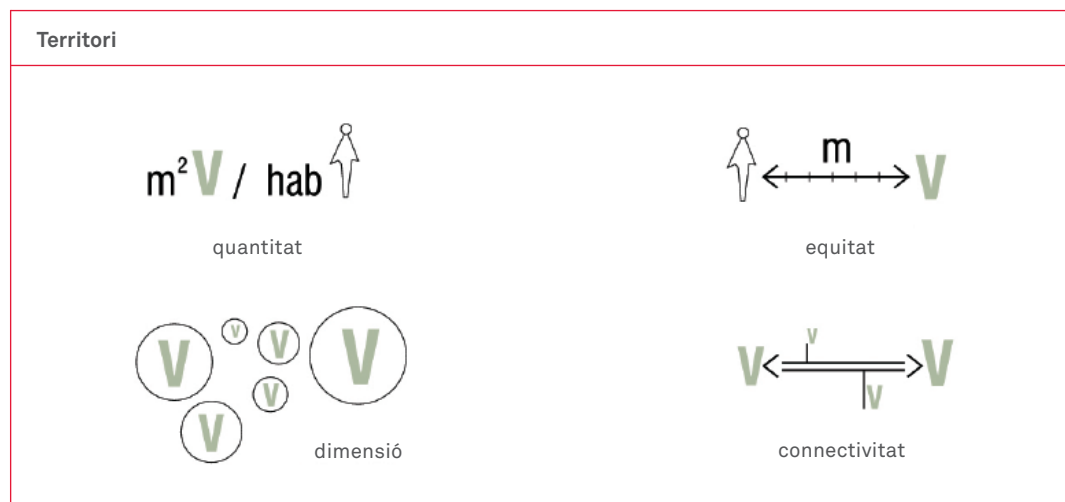

19

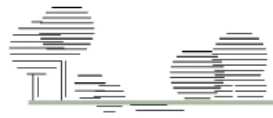
Hàbitat Urbà

Medi Ambient i Serveis Urbans

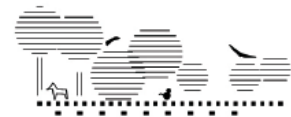
Pla del verd i de la biodiversitat de Barcelona 2020

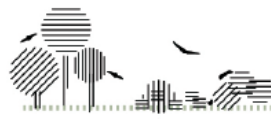
Estructura i serveis ecològics

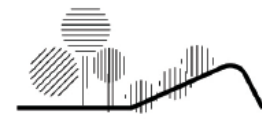
estratificació

diversitat d'espècies

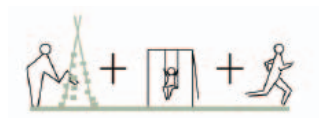

mosaic d'hàbitats

disseny a favor dels serveis ecològics

Qualitat de vida

usos i activitats

gaudi

benestar

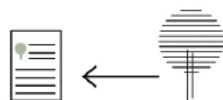

participació i interacció

Patrimoni cultural

identitat, patrimoni

catalogació i protecció

preservació dels jardins històrics

preservació d'espècies identitàries

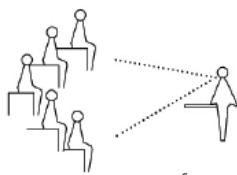
Comunicació i educació

activitats educatives

divulgació

formació

debat i reflexió

21

Hàbitat Urbà

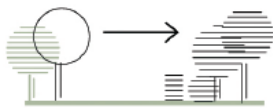
Gestió i manteniment

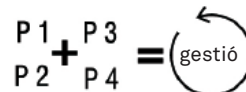
manteniment

ecoeficiència

conservació de
l'arbrat viari

plans i
programes

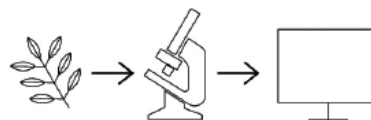
Medi Ambient i
Serveis Urbans

Pla del verd i de
la biodiversitat
de Barcelona
2020

Compromís

compromís global

coneixement de la biodiversitat

implicació ciutadana

treball en xarxa

5. QUIN VERD I QUINA BIODIVERSITAT VOLEM?

El Pla del verd i de la biodiversitat planteja la Barcelona del 2050 com una ciutat on natura i urbs **interactuen i es potencien** mitjançant la connectivitat del verd. Dit en altres paraules, una ciutat on la infraestructura ecològica urbana quedarà connectada amb el territori perifèric i aportarà més serveis ambientals i socials; on s'apreciarà la biodiversitat com el patrimoni col·lectiu que és i, en definitiva, una ciutat on s'aprofitaran totes les oportunitats per encabir-hi la natura i per afavorir el contacte de les persones amb els elements naturals, amb la convicció que una ciutat més verda és una ciutat més saludable.

- Els **espais d'oportunitat** varien en tipologia i dimensió, però són presents en tots els barris: solars desocupats, cobertes o balcons, i en general tot allò que pot sostenir o encabir flora i fauna. Són l'instrument per «naturalitzar» la ciutat i introduir-hi tanta natura com sigui possible. Els espais verds existents són també grans oportunitats per augmentar i millorar la presència de verd i la biodiversitat en el seu conjunt, creant espais més acollidors i més saludables per a les persones.

22

Hàbitat Urbà

Medi Ambient i
Serveis Urbans

Pla del verd i de
la biodiversitat
de Barcelona
2020

Aquest Pla, doncs, no només estableix línies estratègiques per desenvolupar el patrimoni verd com un sistema integral, sinó que també proposa un model de ciutat en el qual el verd s'incorpora com a infraestructura ecològica bàsica.

Això es concreta en dos conceptes clau: la **connectivitat** del verd i la **renaturalització** de la ciutat.

- L'instrument per treballar la connectivitat són els **corredors verds**, que es defineixen, dins la trama urbana, com unes franges amb presència dominant de vegetació i un ús prioritari o exclusiu de vianants i bicicletes. Aquests eixos han de garantir la connexió entre les diferents «taques» de verd de la ciutat a través d'estructures naturals, vegetació densa i paviments tous i permeables. Aquesta xarxa fa robusta i funcional la infraestructura ecològica.

Els corredors verds es distingeixen per la qualitat d'estada, visual o de passeig que ofereixen. Fan la ciutat més amable, creen hàbitats atractius per a la fauna i multipliquen els beneficis ambientals i socials. Per això, els corredors verds tenen un paper estratègic en la construcció d'una ciutat saludable i ecològica.

Corredors verds urbans

Els corredors verds urbans estableixen una continuïtat amb les àrees naturals perifèriques i vertebrun la infraestructura ecològica de la ciutat

Els avantatges d'aquesta política són nombrosos. El recobriment vegetal absorbeix la pols i les partícules contaminants suspeses en l'aire; fa disminuir l'índex de soroll; regula el nivell d'humitat; equilibra el cicle de l'aigua; redueix el consum energètic dels edificis; genera connectivitat ecològica, i acull més bio-

diversitat. Tot plegat configura un paisatge urbà més agradable i que possibilita les relacions personals, el passeig i la pràctica de l'esport o l'esbarjo a l'aire lliure. Aquestes característiques actives permeten considerar la ciutat com a font de salut, per tant són un horitzó al qual ens hem d'acostar progressivament.

Visió de la ciutat del futur

Espais d'oportunitat

Tradicionalment, el verd a Barcelona ha crescut en els parcs i jardins creats, reaprofitant espais residuals o posant en valor jardins preexistents. Actualment una estratègia per avançar és introduir la natura en totes les escaletxes possibles de la trama urbana. Cobertes d'edificis, terrats, balcons i murs són elements susceptibles de transformar-

se en horts i jardins d'ús comunitari o en espais aptes per a activitats saludables, i d'aquesta manera convertir-se en **noves formes de verd urbà**. També els carrers poden ser espais dinàmics i vitals, llocs de passeig i relació, si esdevenen espais pacificats quant a la circulació i agradables pel que fa a la qualitat del verd.

Els parcs i jardins són espais privilegiats per a la vida de les plantes i els animals. Aquests espais acullen les espècies que de manera espontània hi arriben, hi

viuen i s'hi reproduïxen. La gestió ecològica potencia la biodiversitat i, per tant, l'interès cultural i social d'aquests espais.

26

Hàbitat Urbà

Medi Ambient i
Serveis Urbans

Pla del verd i de
la biodiversitat
de Barcelona
2020

6. OBJECTIUS, LÍNIES ESTRATÈGIQUES I ACCIONS

Els **objectius** del Pla del verd i de la biodiversitat són:

- Conservar i millorar el patrimoni natural de la ciutat, i evitar la pèrdua d'espècies i hàbitats.
- Assolir la màxima dotació de superfície verda i la seva connectivitat.
- Obtenir els màxims serveis ambientals i socials del verd i la biodiversitat.
- Avançar en el valor que la societat assigna al verd i a la biodiversitat.
- Fer la ciutat més resilient davant dels reptes emergents, com el canvi climàtic.

Aquest Pla s'estructura en deu **línies estratègiques**, cadascuna d'elles concretada en diferents actuacions prioritàries.

27

Hàbitat Urbà

Medi Ambient i
Serveis Urbans

Pla del verd i de
la biodiversitat
de Barcelona
2020

1. Conservar el patrimoni natural de la ciutat

És un dels principals reptes del desenvolupament sostenible. Es tracta de posar en pràctica actuacions per tal de conservar la biodiversitat, amb mesures adreçades a corregir activitats, conductes o presències –flora i fauna excessives o invasives– que hi tinguin un efecte negatiu. És important elaborar protocols de conservació de la biodiversitat per als espais de més interès, ja siguin públics o privats.

- 1.1** Elaborar protocols de conservació de la biodiversitat per als espais de més interès i posar en pràctica les orientacions que se'n derivin.
- 1.2** Posar en pràctica mesures de prevenció i correcció en aquelles activitats a l'espai públic que puguin implicar un impacte sobre la biodiversitat.
- 1.3** Identificar i implementar mesures per conservar la biodiversitat en jardins privats i altres espais d'interès.
- 1.4** Consolidar els programes de conservació de vertebrats.
- 1.5** Elaborar plans d'acció per a la conservació de les espècies de flora i fauna de més interès i posar en pràctica les orientacions que se'n derivin.
- 1.6** Aplicar mesures de control de la flora exòtica invasora.
- 1.7** Prevenir i controlar les poblacions d'animals invasors i en excés.

28

Hàbitat Urbà

Medi Ambient i
Serveis Urbans

Pla del verd i de
la biodiversitat
de Barcelona
2020

2. Planificar el verd urbà cercant la connectivitat i una distribució equitativa

L'enfortiment de la infraestructura ecològica requereix repensar i completar el verd de la ciutat per transformar-lo en una xarxa que connecti els espais verds entre si i amb els espais naturals de l'entorn. L'equilibri s'aconsegueix estudiant les oportunitats per encabir el verd en els barris menys dotats de natura.

- 2.1** Identificar la infraestructura ecològica de la ciutat.
- 2.2** Impulsar projectes d'àmbit fronterer i metropolità de connexió del verd i de conservació de la biodiversitat.
- 2.3** Desplegar el projecte de xarxa de corredors verds.

3. Dissenyar la ciutat i els espais verds considerant els serveis ambientals i integrant criteris a favor de la biodiversitat

Un disseny acurat permet potenciar els efectes de la natura sobre l'entorn i sobre els elements naturals (aigua, microclima, fauna...) que la componen. Accions com ara el foment de la diversitat en l'arbrat urbà o el redisseny de la vegetació litoral per adaptar-la a les condicions ambientals milloren la qualitat i la potencialitat del verd. Sovint petits gestos, com permeabilitzar el sòl en l'espai públic, tenen un alt rendiment ecològic.

- 3.1** Elaborar la Carta del Verd i de la Biodiversitat.
- 3.2** Permeabilitzar sòl en l'espai públic.
- 3.3** Diversificar les espècies d'arbrat viari.
- 3.4** Incorporar criteris d'eficiència en l'enjardinament d'espais amb limitació de recursos hídrics i de manteniment.
- 3.5** Adaptar la vegetació del litoral a les condicions ambientals.

30

Hàbitat Urbà

Medi Ambient i
Serveis Urbans

Pla del verd i de
la biodiversitat
de Barcelona
2020

4. Crear nous espais per a la natura i incrementar la presència de verd i de biodiversitat

Barcelona és una ciutat compacta i densa, amb pocs espais naturals, però on es poden intensificar els efectes del verd promocionant reserves locals de natura, dotant els espais existents de més vegetació, potenciant la funció d'hàbitat dels espais enjardinats, integrant pràctiques d'agricultura ecològica, i expandint la tipologia dels espais verds mitjançant l'aprofitament de noves oportunitats (terrats, cobertes, façanes, murs).

- 4.1 Organitzar i crear una xarxa de reserves locals de natura mitjançant la restauració d'espais naturals d'interès.
- 4.2 Crear nous espais verds a la ciutat.
- 4.3 Augmentar la biomassa de la ciutat incrementant el nombre d'arbres i arbusts en parcs, jardins i espai públic.
- 4.4 Enriquir el verd existent i potenciar-ne la funció d'hàbitat.
- 4.5 Promoure el silenci en els parcs per poder gaudir de paisatges sonors.
- 4.6 Potenciar el verd en cobertes, terrats, façanes i patis.
- 4.7 Crear espais verds en solars desocupats temporalment.
- 4.8 Impulsar l'agricultura ecològica en espais urbans i periurbans
- 4.9 Fer jardins de temporada en places urbanes.
- 4.10 Proporcionar més volum de sòl als arbres viaris.

31

Hàbitat Urbà

Medi Ambient i
Serveis Urbans

Pla del verd i de
la biodiversitat
de Barcelona
2020

5. Gestionar els parcs i jardins i la resta d'espais verds amb criteris d'eficiència i sostenibilitat i a favor de la biodiversitat

Per poder gaudir d'un patrimoni urbà de qualitat amb el mínim cost ambiental i econòmic, les estratègies són diverses: reduir la demanda d'aigua dels espais verds, fer un control integral de plagues i malures, utilitzar terres adequades, aprofitar les restes vegetals i, en general, aplicar a cada tipus de vegetació els procediments més adients.

- 5.1** Millorar la gestió dels espais verds i de l'arbrat viari.
- 5.2** Elaborar el dossier del parc.
- 5.3** Desenvolupar un programa de rehabilitació de parcs i jardins amb criteris de racionalització.
- 5.4** Optimitzar el reg de les zones verdes.
- 5.5** Fer una gestió de les plagues, malures i herbes espontànies curosa amb la biodiversitat.
- 5.6** Substituir les gespes d'alt consum per plantes cespitoses de clima càlid i entapissants.
- 5.7** Disposar d'un protocol d'actuació per a la gestió del verd en el cas d'incidències meteorològiques.

32

Hàbitat Urbà

Medi Ambient i
Serveis Urbans

Pla del verd i de
la biodiversitat
de Barcelona
2020

Galanthus

6. Preservar i posar en valor el patrimoni cultural, especialment en els jardins històrics

Alguns parcs i jardins de la ciutat, els elements escultòrics o arquitectònics que sovint contenen i determinades espècies arbòries constitueixen una part del patrimoni històric i cultural de la ciutat. Aquests espais reclamen uns procediments de conservació que incloguin mesures de protecció especials.

- 6.1** Elaborar plans de gestió dels parcs i jardins històrics i temàtics.
- 6.2** Revisar els catàlegs de patrimoni local i nacional i incloure-hi els jardins històrics pertinents.
- 6.3** Fer de Montjuïc el paradigma del patrimoni jardiner de Barcelona.
- 6.4** Elaborar el Pla de preservació d'espècies arbòries identitàries de Barcelona.
- 6.5** Preservar i donar a conèixer els arbres d'interès local de Barcelona.

7. Augmentar el coneixement per a la gestió i la conservació del verd i de la biodiversitat

La conservació del patrimoni natural s'ha de gestionar amb criteris científics i tècnics. Aprofundir en el coneixement de la biodiversitat, del comportament i les necessitats de les espècies en l'entorn urbà, així com del benefici ambiental i social que generen, és la manera de planificar i gestionar correctament aquest patrimoni. Aquest repte és compartit per altres ciutats amb les quals Barcelona intercanvia coneixement i experiències.

7.1 Dur a terme un seguiment de l'estat i l'evolució del patrimoni natural mitjançant un banc de dades i un sistema d'indicadors del verd i de la biodiversitat.

7.2 Elaborar i mantenir el Mapa del Verd i de la Biodiversitat.

7.3 Aprofundir i continuar els estudis sobre els beneficis ambientals associats al verd i a la biodiversitat.

7.4 Avançar en el coneixement aplicat sobre els efectes del verd en la salut.

7.5 Fomentar la recerca dels efectes del canvi climàtic sobre el patrimoni natural.

7.6 Establir la demanda d'aigua necessària per assegurar la qualitat de la vegetació.

7.7 Cercar i assajar noves espècies vegetals en col·laboració amb institucions i centres de recerca.

7.8 Aprofundir en el coneixement de l'impacte de la ciutat en la biodiversitat global.

34

Hàbitat Urbà

Medi Ambient i
Serveis Urbans

Pla del verd i de
la biodiversitat
de Barcelona
2020

8. Difondre el coneixement del verd i de la biodiversitat i els seus valors, potenciant la formació

Els conceptes relacionats amb la natura desperten l'interès de la població en general. És important donar a conèixer millor la seva vàlua, complexitat i aportació. El patrimoni verd de la ciutat, en la seva varietat, té un gran potencial de divulgació de valors i, per tant, de formació dels ciutadans. En aquest àmbit, les escoles hi han de tenir un rol primordial.

- 8.1** Elaborar i aplicar una estratègia de comunicació sobre el verd i la biodiversitat.
- 8.2** Potenciar els espais verds com a espais educatius i de coneixement.
- 8.3** Crear i dotar un centre d'interpretació del verd i de la biodiversitat a Barcelona.
- 8.4** Potenciar el Centre de Formació del Laberint com a plataforma per difondre els jardins i la jardineria.
- 8.5** Promoure iniciatives ciutadanes de tipus *bioblitz* per a la construcció col·lectiva i festiva de coneixement.
- 8.6** Fomentar la incorporació dels valors de la biodiversitat entre els professionals.
- 8.7** Crear recursos i donar suport a la xarxa escolar.
- 8.8** Educar en la gestió dels conflictes de convivència amb animals, amb criteris de conservació.

35

Hàbitat Urbà

Medi Ambient i
Serveis Urbans

Pla del verd i de
la biodiversitat
de Barcelona
2020

Galanthus

9. Fomentar les zones verdes com a espais per a la salut i el gaudi i promoure la implicació ciutadana en la seva creació i en la conservació de la biodiversitat

Els espais verds urbans contribueixen a millorar la qualitat de vida i la salut de les persones. La diversitat d'usos i de necessitats de la gent és un factor a tenir en compte a l'hora de planificar-los. El gran repte dels pròxims anys consisteix a fomentar la implicació dels ciutadans en la conservació, la gestió i el disseny dels espais verds. En aquest sentit, cal elaborar un pla d'usos socials, millorar la dotació d'equipaments lúdics en els parcs i, no menys interessant, fomentar el verd privat perquè s'integri en el sistema natural de la ciutat.

- 9.1** Elaborar i aplicar el Pla d'usos socials dels espais verds de Barcelona.
- 9.2** Augmentar i millorar la dotació d'equipaments lúdics i de salut en els parcs.

- 9.3** Millorar i diversificar les àrees de joc infantil amb participació de les escoles, les entitats i la ciutadania.
- 9.4** Fomentar el verd privat mitjançant la promoció d'horts, balcons, terrasses, terrats, cobertes, murs i patis enjardinats.
- 9.5** Obrir espais verds privats per a ús públic.
- 9.6** Establir un programa de voluntariat per a la conservació, la informació i la divulgació del verd i de la biodiversitat.
- 9.7** Dissenyar i implantar un programa de jardins i horts de proximitat de gestió comunitària.
- 9.8** Organitzar concursos d'idees relacionats amb el verd i la biodiversitat oberts a diferents col·lectius.

10. Enfortir el lideratge municipal, el treball en xarxa i el compromís en la conservació del verd i de la biodiversitat

Barcelona ha de ser –perquè en té la vocació i el compromís– un referent del verd urbà i de la biodiversitat. Hem de ser conscients que la petjada de la ciutat –l'impacte que provoca en el medi natural– va més enllà del seu terme municipal, de manera que treballar sobre aquest impacte per tal de reduir-lo és treballar pel patrimoni natural de tota la humanitat. Per enfortir el lideratge municipal, cal reforçar les relacions institucionals amb les entitats implicades en la conservació de la biodiversitat i el verd urbà. Alhora és necessari participar activament en les xarxes de ciutats compromeses amb la problemàtica de la conservació de la natura al món.

- 10.1** Fer de Barcelona un referent del verd.
- 10.2** Participar activament en les xarxes de ciutats i amb els organismes més rellevants compromesos amb la problemàtica de la biodiversitat.
- 10.3** Enfortir la col·laboració amb la xarxa d'institucions i treballar amb les administracions implicades.
- 10.4** Potenciar el treball en xarxa amb les entitats i el seu compromís a favor de la biodiversitat.
- 10.5** Implicar els agents econòmics en programes de patrocini per a la conservació del verd i de la biodiversitat.
- 10.6** Promoure el sistema de custòdia del territori com a instrument de conservació de la natura.
- 10.7** Avançar en una política de compromes respectuosa amb el medi ambient.

37

Hàbitat Urbà

Medi Ambient i
Serveis Urbans

Pla del verd i de
la biodiversitat
de Barcelona
2020

PLA DEL VERD I DE LA BIODIVERSITAT DE BARCELONA 2020. RESUM

Director d'Espais Verds i Biodiversitat
Xavier Hernández

Direcció Tècnica
Teresa Franquesa

Coordinació i elaboració del Pla
Margarita Parés, Montse Rivero, Coloma Rull

Col·laboradors
Dolors Auladell, Octavi Borruel, Teresa
Garcerán, Izaskun Martí, Conxa Monràs,
Antoni Paris, Toni Pujol, Marta Sarsanedas,
Irma Ventayol

Assessoria i proposta gràfica
JORNET-LLOP-PASTOR Arquitectes

Treball fotogràfic
Pol Viladoms, Adrià Goula, Andrés Flajszer

Coordinació d'aquesta edició
Lis Francès

Text
Patricia Gabancho

Disseny
Emma Camacho (endoradisseny)

Correcció lingüística
Manners Traduccions, SL

Edita
Ajuntament de Barcelona. Abril 2016

BCN

**Pla del verd i de la biodiversitat
de Barcelona 2020**

ajuntament.barcelona.cat/ecologiaurbana
twitter.com/BCN_Ecologia

